

aktiv seniorpolitik, for den tilskynder til senere tilbagebetaling. Den får mange til at vente, til de er 62 år, og den kan få mange flere til at vente, til de er 65 år, og tage præmien, der blinker henne ved 65-årsalderen, med, hvis der er beskæftigelsesmuligheder for dem.

Aftalen om den nye efterløn blev lavet ikke mindst af den nuværende statsminister og den daværende finansminister for kun 4½ år siden. Vi lavede den for at påvirke tilbagebetalingsmønstret. Men vi lavede den også for at give tryk til mennesker for, at de uanset skiftende politiske flertal kender vilkårene langt frem i tiden for tilbagebetaling. Vi gjorde det i Socialdemokratiet, fordi vi var bekymrede over de borgerliges krav om helt at afskaffe efterlønnen.

Jeg går ud fra, statsminister, at vi begge to vedstår os aftalen fra 1998, at vi begge to mener, at den skal være langtidsholdbar uanset unge Venstreløber, utålmodige Konservative, utålmodige radikale hovedbestyrelsesmedlemmer.

Men lad mig alligevel spørge meget præcist: Har statsministeren nogen som helst tanker om, hvis han har mulighed for det efter et valg, at ændre i efterlønsforliget? Hvis statsministeren mod min forventning har sådanne planer, er det selvfølgelig o.k.; det kan man jo have. Men så bør han klart, detaljeret og utvetydigt før et valg fortælle om, hvad planerne går ud på.

Det bør statsministeren, fordi både han og jeg – med rette – blev kritiseret for den lukkede proces ved efterlønsforliget i 1998. Både statsministeren og jeg har efterfølgende givet udtryk for, at man ikke kan lave så store reformer på den måde en anden gang. Vi har lært meget. Derfor, klar besked. Socialdemokratiet vedstår og ønsker at fastholde efterlønsforliget også efter næste valg. Gør statsministeren, gør Venstre også det? Ja eller nej?

Kl. 19.25

Afslutningsvis nogle ganske få bemærkninger om frit valg:

Socialdemokratiet er for frit valg. Da Indiens frihedsleder, Gandhi, engang blev spurgt, hvad han mente om den europæiske civilisation, svarede han, at det er en god idé. Jeg synes også, at frit valg er en god idé. Men frit valg er efter min opfattelse andet og meget mere end de ofte bureaukratiske julelege, som regeringen af ideologiske grunde har opfundet.

Vi har her i debatten tal om det groteske cirkus, om den kostbare tvangsudlicitering af hjemmehjælp, der indtil nu har ædt hundredtusindvis af kommunale hjemmehjælpstimer ud af

budgetterne, og som i stedet for at stoppe stopurstyranniet i hjemmehjælpen har fremmet stopurstyranniet.

Men frit valg er godt. Efter min opfattelse er det en ånd, der er kommet ud af flasken, som vi ikke skal gøre noget som helst forsøg på at putte ned i flasken igen. Vi skal bare være klar over, at frit valg ikke er gratis. Frit valg koster.

Det, der er stødende lige nu, er, at vi i sidste valgkamp havde Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti, der lovede borgerne mere service, men det er også Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti, der nu lægger kommuner og amter ind i en økonomisk spændetrøje, så de ikke har en chance for at indfri de løfter, som regeringen på deres, kommunernes og amternes, vegne har givet borgerne om bedre service.

Så vil jeg til sidst sige om frit valg, at det er andet og mere end det, regeringen taler så højstomt om. Det er f.eks. også en reel pasningsgaranti, når et barn er fyldt et halvt år, alle vegne i alle landets kommuner. Frit valg er også børnehavetakster, børnepasningstakster, der højst er 1.000 kr. om måneden, for det er det, der giver lavtlønnede kvinder et udbytte af at vende tilbage til arbejdsmarkedet og dermed et reelt frit valg til at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

Så Socialdemokraterne vil meget gerne tale frit valg. Vi vil også gerne udvikle det, men vi vil også gerne tale om det på mange andre områder, end den nuværende regering har været interesseret i.

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg vil gerne sige tak for debatten her i dag. Jeg synes, at man kan tillade sig at sige, at det har været en noget stille og i virkeligheden noget spagfærdig debat.

Jeg vil allerførst gerne takke ordførerne for De Konservative og Venstre for konstruktive indlæg, der efterlod et klart indtryk af to regeringspartier, som har meget klare mål med arbejdet i regeringen, som er i stand til at gøre status over en særdeles resultatrig folketingsssamling, men som ikke lader sig nøje med det, men også stiller nye målsætninger op.

Jeg vil gerne takke de to ordførere og i øvrigt de to folketingsgrupper for en dygtig indsats i det forløbne folketingsår. Jeg tror, at alle, der har prøvet at være medlem af et regeringspartis folketingsgruppe, ved, at det ikke altid er nemt. Det kræver, at man må vise en betydelig pragmatisme og fleksibilitet i det daglige, og det er en daglig udfordring for hvert enkelt medlem af